

Normativní instrukce č. 5/2013

Dávky pěstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Datum platnosti:	4. 2. 2013
Datum účinnosti:	4. 2. 2013
Určeno pro:	Úřad práce ČR, Odbor nepojistných dávkových systémů Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek MPSV
Vypracoval:	Odbor 21
Počet stran:	14
Č. j.:	2013/4109-21

K 1. 1. 2013 zaniká nárok na dávky pěstounské péče podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o SSP). Výplata dávek pěstounské péče podle zmíněného zákona se provede naposledy za měsíc prosinec 2012. Krajské pobočky Úřadu práce rozeslaly koncem listopadu 2012 všem osobám, které pobírají dávky pěstounské péče, sdělení o tom, že **dávky pěstounské péče přecházejí do zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZSPOD), a že bude **nutné si o tyto dávky nově požádat**. Žádost je možné podat na předepsaných tiskopisech nejdříve dne 2. 1. 2013.

Jako pěstounská péče se pro účely dávek pěstounské péče posuzuje péče o dítě poskytovaná osobou v evidenci (osobou vedenou v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu) a **osobou pečující**, tedy osobou:

1. která je pěstounem (nikoli na přechodnou dobu),
2. která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo poručníkem, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
3. které je dítě před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče dočasně svěřeno do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, a to po dobu trvání takové péče (tzv. předpěstounská péče); do předpěstounské péče

může být dítě svěřeno rozhodnutím soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí,

4. která je poručníkem dítěte, jestliže o dítě osobně pečuje, nebo
5. která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem.

1.) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte (§ 47f a § 47g ZSPOD)

Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má **nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče** (tedy jak do péče osoby pečující, tak do pěstounské péče na přechodnou dobu). **Nárok je zachován i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona o SSP, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující** (nikoli osobou v evidenci).

O příspěvek na úhradu potřeb dítěte žádá za nezletilé dítě osoba pečující nebo osoba v evidenci, této osobě je také příspěvek vyplácen. Jde-li o zletilou nezaopatřenou osobu, která byla do dne zletilosti svěřena do péče osoby pečující, podává žádost sama tato osoba a jí je také dávka vyplácena.

Pokud dítě požívá důchod z důchodového pojištění, náleží mu příspěvek na úhradu potřeb, jen pokud je vyšší, a to ve výši rozdílu mezi tímto příspěvkem a důchodem.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc:

- a) 4 500 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- b) 5 550 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- c) 6 350 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- d) 6 600 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
Do 6 let	4 650 Kč	5 550 Kč	5 900 Kč	6 400 Kč
6 – 12 let	5 650 Kč	6 800 Kč	7 250 Kč	7 850 Kč
12 – 18 let	6 450 Kč	7 800 Kč	8 300 Kč	8 700 Kč
18 – 26 let	6 750 Kč	8 100 Kč	8 600 Kč	9 000 Kč

Změna stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby je podle § 47q odst. 3 ZSPOD změnou skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku pěstounské péče nebo její výši. Nárok na dávku pěstounské péče nebo její výši se nově posoudí ke dni platnosti posudku, který nově stanoví stupeň závislosti. V případě, že dojde k navýšení stupně závislosti, dávka pěstounské péče příspěvek na úhradu potřeb dítěte se navýší od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tato změna nastala. V případě, že dojde ke snížení stupně závislosti, dávka pěstounské péče příspěvek na úhradu potřeb dítěte bude snížena od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí o snížení dávky pěstounské péče.

Po ukončení platnosti posudku o stupni závislosti svěřeného dítěte na pomoci jiné fyzické osoby bude do doby vydání nového posudku vyplácen příspěvek na úhradu potřeb dítěte v základní výměře podle § 47f odst. 3 ZSPOD. Poté, krajská pobočka Úřadu práce obdrží nový posudek, bude případné navýšení částky příspěvku z titulu přiznaného stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby přiznáno a doplaceno zpětně ke dni platnosti posudku, který nově stanoví stupeň závislosti v souladu s § 47q odst. 3 písm. a) ZSPOD.

2.) Příspěvek při ukončení pěstounské péče (§ 47h ZSPOD)

Nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče mají jak děti svěřené do dne dosažení zletilosti do pěstounské péče osoby pečující, tak děti svěřené do dne dosažení zletilosti do pěstounské péče osoby v evidenci. Pokud dítě i po dosažení jeho zletilosti nadále žije s osobou, která byla do dne dosažení jeho zletilosti jeho osobou pečující a pokud nadále uhrazuje společně s touto osobou náklady na své potřeby, vzniká mu nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče

teprve ke dni zániku nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, tzn. nejdéle do dvacátého šestého roku jeho věku. Taková situace nemůže nastat u osob, které byly do dne zletilosti svěřeny do péče osoby v evidenci (do pěstounské péče na přechodnou dobu), neboť těmto vždy nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte zaniká ukončením pěstounské péče, tedy nejpozději zletilostí.

Pokud nebude mít osoba, která byla do dne zletilosti svěřena do péče osoby pečující, nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než tento příspěvek, příspěvek při ukončení pěstounské péče této osobě náleží ke dni zániku nároku této osoby na důchod z důchodového pojištění.

Výše jednorázového příspěvku při ukončení pěstounské péče činí 25 000 Kč. O tento příspěvek žádá sama fyzická osoba, která byla do dne zletilosti v pěstounské péči.

3.) Odměna pěstouna (§ 47i až § 47k ZSPOD)

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující po dobu trvání péče o svěřené dítě. Po zletilosti svěřeného dítěte jen do té doby, dokud zletilé nezaopatřené dítě pobírá příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na odměnu pěstouna má i osoba pečující, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než uvedený příspěvek.

Nárok na odměnu má osoba v evidenci po dobu zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu (i když nemá momentálně svěřeno žádné dítě; výše odměny v tomto případě není odvislá od počtu dětí svěřených do pěstounské péče na přechodnou dobu). Osobě v evidenci nenáleží odměna pěstouna jen v případě, pokud je zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu přerušeno podle § 24b odst. 1 písm. a) a d) ZSPOD.

Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc:

- a) 8 000 Kč, je-li pečováno o jedno dítě,
- b) 12 000 Kč, je-li pečováno o 2 děti,
- c) 20 000 Kč,
  - 1. je-li pečováno alespoň o 3 děti,
  - 2. je-li pečováno alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost),
  - 3. jde-li o osobu v evidenci, a to i v případě, že nepečuje o žádné dítě, nebo

d) 24 000 Kč, pečuje-li pěstoun alespoň o 1 dítě, které mu bylo svěřeno na přechodnou dobu, a toto dítě je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost).

Za každé další dítě svěřené do péče osoby pečující se odměna pěstouna podle písm. c) bodů 1 a 2 zvyšuje o 4 000 Kč.

V případě změny stupně závislosti svěřeného dítěte bude postupováno obdobně jako je tomu v případě příspěvku na úhradu potřeb dítěte, viz výše (bod 1.).

Výjimečně je možný souběh, kdy je osoba v evidenci zároveň i osobou pečující. V takovém případě je základem odměna podle § 47j odst. 1 písm. c) bod 3 nebo písm. d) ZSPOD. **Za každé další dítě, které je osobě v evidenci svěřeno do jiné péče, než je pěstounská péče na přechodnou dobu (tedy do pěstounské péče, „předpěstounské“ péče nebo osobní péče poručníka), se odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) bodu 3 nebo písm. d) zvyšuje o 4 000 Kč.**

Pokud je osoba pečující rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, náleží jí odměna pěstouna vždy, pokud pečuje alespoň o 3 děti nebo o alespoň 1 dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti. V ostatních případech (pečuje-li o 1 nebo 2 zdravé děti či děti v I. stupni závislosti), jí náleží odměna pěstouna pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. Příslušná krajská pobočka Úřadu práce, která o odměně pěstouna rozhoduje, si pro účely posouzení zvláštního zřetele vždy vyžádá vyjádření od orgánu sociálně-právní ochrany dětí (obecního úřadu obce s rozšířenou působností) místně příslušného dle místa trvalého pobytu svěřeného dítěte. Více k postupu orgánu sociálně-právní ochrany dětí při posuzování zvláštního zřetele viz dopis ze dne 7. 12. 2012 č. j. 2012/95047-21 „Součinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí při posuzování nároku prarodičů a praprarodičů na odměnu pěstouna“ (dostupný též na webových stránkách MPSV a na Sharepointu pod metodikami sekce 2 k pěstounské péči).

Na ostatní dávky pěstounské péče mají osoby pečující, které jsou rodičem nebo prarodičem rodiče svěřeného dítěte, i tyto děti, nárok vždy.

Pokud by osoba pečující měla do péče svěřeny 2 děti, přičemž prarodičem či praprarodičem je pouze ve vztahu k jednomu z nich, náleží této osobě odměna pěstouna ve výši 8 000 Kč vždy z titulu péče o nepříbuzné dítě. Pokud je shledán zvláštní zřetel v případě péče o vnouče/pravnouče, náleží osobě pečující odměna ve výši 12 000 Kč (např. vnuk je závislý na pomoci jiné fyzické osoby v I. stupni a péče o něj je pro prarodiče značně náročná vzhledem k jeho pokročilému věku). V případě

péče o 3 a více dětí, ať již příbuzných či nikoli, náleží odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) bod 1 ZSPOD vždy, zvláštní zřetel se zde neposuzuje.

Pokud jsou oba manželé osobou pečující nebo osobou v evidenci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich (viz § 47i odst. 2 ZSPOD). Nedohodnou-li se manželé, kterému z nich bude odměna pěstouna náležet, určí toto příslušná krajská pobočka Úřadu práce.

Pokud by nastala situace, že **manželé mají každý svěřeny děti pouze do své výlučné péče** (např. 3 děti manžel a 4 děti manželka), posuzuje situace vždy **jako by manželé měli děti svěřené do společné pěstounské péče**. Stejně je třeba postupovat v případě, že některé děti jsou svěřeny do společné pěstounské péče a některé do výlučné péče jednoho z manželů.

V případě žádostí podaných na formuláři vydaném v prosinci 2012 je třeba postupovat následovně:

Za předpokladu, že každý z manželů podá svým jménem žádost o přiznání odměny pěstouna, je žádoucí **spojit řízení o obou žádostech do společného řízení** v souladu s § 140 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, neboť obě žádosti spolu věcně souvisejí a o žádosti jednoho manžela nelze rozhodnout bez přihlédnutí k žádosti druhého manžela. Spojení řízení provede krajská pobočka Úřadu práce usnesením z moci úřední s tím, že usnesení o spojení řízení se pouze poznamená do spisu, neoznamuje se účastníkům řízení a nelze proti němu podat odvolání (viz § 140 odst. 4 ve spojení s § 76 odst. 5 správního řádu). O spojení řízení se účastníci řízení vhodným způsobem vyrozumí (lze i neformálně, např. telefonicky nebo e-mailem).

Ve společném řízení se o žádostech obou manželů rozhodne jedním společným rozhodnutím, ve kterém se rozhodne o přiznání odměny pěstouna tomu z manželů, který je určen na základě jejich dohody nebo rozhodnutím krajské pobočky ÚP podle § 47n ZSPOD. Zaměstnanec vyřizující žádosti kontaktuje manžele za účelem určení, kdo z nich bude odměnu pěstouna pobírat. Určení, který z manželů bude odměnu pěstouna pobírat, má vliv na účast na zdravotním a sociálním pojištění této osoby, je tedy nutné, aby toto manželé zvážili.

Ve výroku společného rozhodnutí se stanoví výše odměny pěstouna, která náleží jednomu z manželů z titulu výkonu pěstounské péče oběma manžely, bez ohledu na to, zda se jedná o společnou pěstounskou péči nebo o individuální pěstounskou péči jednoho z manželů. K vyřízení obou žádostí tedy dojde jedním rozhodnutím, což bude u obou žádostí uvedeno (dojde k úpravě aplikace).

Provést společné řízení a vydat společné rozhodnutí o žádostech obou manželů je přípustné za podmínky, že:

- krajská pobočka Úřadu práce je podle místa trvalého pobytu žadatelů místně příslušná k rozhodnutí o žádostech obou manželů; za předpokladu, že by byla založena místní příslušnost dvou různých krajských poboček, bylo by ke spojení věci do jednoho řízení nezbytné, aby jedna z krajských poboček postoupila přijatou žádost k rozhodnutí druhé dotčené krajské pobočce z důvodu vhodnosti podle § 131 odst. 5 správního řádu (k tomu je nutný souhlas žadatele).
- žádost druhého manžela je podána dříve, než je vydáno rozhodnutí o žádosti podané prvním z manželů (za situace, kdy oba manželé nepodají svoje žádosti současně); je-li žádost druhého manžela podána až poté, kdy již bylo rozhodnuto o žádosti prvního manžela, musí být i o této druhé žádosti vydáno samostatné rozhodnutí, na jehož základě se pak s ohledem na změnu rozhodných skutečností rozhodne o změně výše odměny pěstouna přiznané prvnímu z manželů. V úvahu přitom přicházejí dvě varianty postupu:
  1. Pozdější žádost druhého manžela o přiznání odměny pěstouna bude zamítnuta s odůvodněním, že s přihlédnutím k dětem svěřeným do péče tohoto manžela dochází k současnému navýšení odměny pěstouna u prvního manžela, u kterého bylo o přiznání odměny rozhodnuto dříve. Zároveň bude vydáno rozhodnutí o navýšení odměny pěstouna u prvního manžela, ve kterém se zohlední počet dětí svěřených do péče druhého manžela.
  2. Na základě pozdější žádosti druhého manžela mu bude přiznána odměna pěstouna, v jejíž výši se zohlední jak děti svěřené do péče tohoto manžela, tak i děti svěřené do péče prvního manžela, který podal žádost o přiznání odměny dříve, případně děti ve společné pěstounské péči manželů. Zároveň bude vydáno rozhodnutí o odejmutí odměny pěstouna u prvního manžela, u kterého bylo rozhodnutí o přiznání odměny vydáno dříve, a to s odůvodněním, že děti svěřené do péče tohoto manžela byly zohledněny v rozhodnutí o přiznání odměny druhého manžela, který podal žádost později.

Za účelem posouzení žádostí manželů obdrží do konce ledna 2013 Úřad práce ČR od Odboru rodiny a ochrany práv dětí MPSV seznam manželů, kteří do prosince 2012 pobírali oba odměnu pěstouna.

Pro zjednodušení postupu dojde k úpravě žádosti o přiznání odměny pěstouna. Žádá-li o dávku manžel(ka), bude muset vždy uvést i druhého manžela či manželku a všechny děti v pěstounské péči, o které je v rodině pečováno. U každého dítěte bude uvedeno, zda je dítě v pěstounské péči společné nebo výlučné. V případě, že je dítě svěřeno do péče pouze jednoho z manželů, bude uvedeno kterého z nich. **Manželé tak budou moci žádat o odměnu pěstouna společně na jednom formuláři.** Krajská pobočka Úřadu práce tedy bude moci posoudit rodinu jako celek

a odměnu pěstouna přiznat tomu z manželů, který bude na žádosti uveden jako příjemce odměny. Odměna pěstouna bude vypočtena jako v případě společné pěstounské péče.

Úřad práce připraví, tj. odsouhlasí, dávky pěstounské péče k výplatě hned po vydání rozhodnutí. Výplatní termíny budou regulovány. Podle § 71 odst. 1 písm.

a) správního řádu se vydáním rozhodnutí rozumí předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení. Vyplatit dávky pěstounské péče je tedy možné ještě před tím, než se rozhodnutí stane vykonatelným, jelikož pokud je rozhodnutí vydáno (tzn. vypraveno k doručení), dříve či později bude účastníku řízení doručeno (případně nastane fikce doručení – viz § 24 odst. 1 správního řádu), účastník řízení tedy nebude zkrácen na svých právech – bude moci případně podat proti rozhodnutí odvolání – a Úřad práce bude moci včas dávku vyplatit a provést příslušné odvody. Jde o shodný postup jako v případě dávek státní sociální podpory a hmotné nouze.

Odměna pěstouna se pro účely zákonů upravujících daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na úrazové pojištění a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti. Částky uvedené výše jsou tedy „v hrubém“, krajská pobočka Úřadu práce bude z odměny pěstouna srážet a odvádět daň z příjmů a příslušné odvody na sociální zabezpečení a úrazové a zdravotní pojištění.

Pokud má osoba pečující nebo osoba v evidenci další souběžné příjmy, které se zdaňují podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, podává daňové přiznání sama. Úřad práce vydá pro účely podání daňového přiznání potvrzení o zdanitelných příjmech. Za předpokladu, že osoba pečující nebo osoba v evidenci nemá jiný zdaňovaný příjem, může podepsat na krajské pobočce Úřadu práce prohlášení k dani a o podání daňového přiznání za příslušný rok může požádat Úřad práce. V takovém případě bude osoba pečující nebo osoba v evidenci povinna doložit potřebné doklady, zejména bude-li uplatňovat odpočty podle § 15 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, případně slevy na dani podle § 35ba a § 35c téhož zákona. Úřad práce ČR je povinen na žádost pěstouna prohlášení poplatníka daně z příjmu vždy přijmout a na základě doložených dokumentů provést zúčtování daně včetně daňových slev a bonusů.

Odměna pěstouna se poskytuje i po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby pečující nebo osoby v evidenci, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo v němž byla nařízena karanténa. Koncept je přejat z předpisů platných do 31. 12. 2012, neboť tento princip byl uplatňován u odměny pěstouna v zařízení pro výkon pěstounské péče (§ 46 ZSPOD) a odměny pěstouna ve zvláštních případech podle § 40a zákona o SSP. **Po dobu,**

po kterou osoba pečující/v evidenci pobírá v případě pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény odměnu pěstouna, není jí nemocenské poskytováno – viz § 16 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Taktéž nebude nemocenské poskytováno v tom měsíci, ve kterém dojde k uschopnění osoby pečující/v evidenci, neboť za tento měsíc náleží odměna pěstouna v plné výši jako za celý kalendářní měsíc, ačkoliv nárok na dávku trvá pouze po část měsíce od ukončení pracovní neschopnosti (viz § 47p odst. 3 písm. a) ZSPOD).

Od 1. 1. 2013 si mohou osoby pečující i osoby v evidenci (při)vydělávat, aniž by to mělo vliv na výši odměny pěstouna. **Pokud tedy osoba vykonávající zaměstnání či samostatnou výdělečnou činnost zakládající účast na nemocenském pojištění, která je současně osobou pečující/v evidenci, bude uznána dočasně práce neschopnou k činnosti pěstouna a současně k tomuto jinému zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti zakládajícím účast na nemocenském pojištění, bude jí od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti náležet nemocenské z titulu tohoto zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění, a zároveň též odměna pěstouna – ta však nejdéle do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla.** Teprve v případě delší pracovní neschopnosti nebude odměna pěstouna náležet a vznikne nárok na nemocenské z titulu nemocenského pojištění osoby pečující/v evidenci. Denní vyměřovací základ pro výpočet denní výše nemocenského se pak upraví podle § 20 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Obdobný postup jako v případě dočasné pracovní neschopnosti platí i při karanténě.

Jak bylo zmíněno též výše, **osoba pečující a osoba v evidenci si mohou (při)vydělávat, nemá to vliv na výši odměny pěstouna.** Toto je samozřejmě možné jen za předpokladu, že výdělečná činnost nemá vliv na kvalitu péče o svěřené dítě.

Je-li dítě svěřené osobě pečující nebo osobě v evidenci v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí příslušného orgánu o svěření dítěte do péče nahrazující péči rodičů, odměna pěstouna za péči o tyto děti nenáleží. I zde platí oznamovací povinnost osob pečujících a osob v evidenci vůči Úřadu práce.

4.) Příspěvek při převzetí dítěte (§ 47l ZSPOD)

Nárok na příspěvek při převzetí dítěte má **osoba pečující**, která převzala dítě do pěstounské péče; příspěvek při převzetí dítěte, jde-li o totéž dítě, náleží osobě pečující jen jednou. Osoby v evidenci nemají na příspěvek při převzetí dítěte nárok.

Výše příspěvku při převzetí dítěte činí:

- a) je-li převzato dítě do 6 let věku - 8 000 Kč,
- b) je-li převzato dítě od 6 let do 12 let věku - 9 000 Kč,
- c) je-li převzato dítě od 12 let do 18 let věku - 10 000 Kč.

5.) Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla (§ 47m ZSPOD)

Na příspěvek má nárok **osoba pečující**, která má **v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti**, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna. Jelikož nárok má pouze osoba pečující, je zřejmé, že minimálně 1 ze svěřených dětí musí být v „dlouhodobé“ pěstounské péči, osobní péči poručníka či „předpěstounské“ nebo „předporučnické“ péči.

Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí **70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč**. Součet těchto příspěvků za posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč (nesčítá se s příspěvkůmi přiznanými do 1. 1. 2013 dle zákona o SSP).

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla může být poskytnut v bezhotovostní formě i před zakoupením motorového vozidla. Použití příspěvku na zakoupení motorového vozidla je osoba pečující povinna prokázat do 6 měsíců od jeho poskytnutí; pokud tohoto příspěvku nepoužila k zakoupení motorového vozidla, je povinna příspěvek vrátit. Účelné využití příspěvku bude příjemce dokládat kupní smlouvou a daňovým dokladem o koupi/ opravě vozidla. Pokud osoba pečující do 5 let ode dne, kdy jí byl příspěvek poskytnut, motorové vozidlo, na jehož zakoupení nebo opravu byl příspěvek poskytnut, prodala, darovala, započala je používat pro výdělečnou činnost nebo přestala vykonávat pěstounskou péči, nejde-li o případ, kdy osoba pečující přestala vykonávat pěstounskou péči z vážných zdravotních důvodů, je povinna vrátit poměrnou část příspěvku na zakoupení motorového vozidla odpovídající době z období 5 let, kdy uvedené podmínky nesplňovala.

Rozhodování o dávkách pěstounské péče a výplata dávek

O dávkách pěstounské péče rozhoduje a tyto dávky vyplácí krajská pobočka Úřadu práce místně příslušná podle místa trvalého pobytu osoby pečující a osoby v evidenci a v případě osoby, která má od zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte nebo na příspěvek při ukončení pěstounské péče se místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce řídí místem trvalého pobytu této osoby. Speciálně je pak upravena místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce pro případ žadatele o dávky pěstounské péče, který je cizincem nebo rodinným příslušníkem cizince, jemuž vyplývá nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropské unie podle § 47o odst. 1 písm. h) ZSPOD.

Mění se tak dosavadní úprava místní příslušnosti v oblasti dávek pěstounské péče podle zákona o SSP, který stanovil místní příslušnost v závislosti na místě trvalého pobytu osoby oprávněné pro nárok na dávku. V praxi tak docházelo k rozchodu místní příslušnosti v případech, kdy bylo dítě svěřené do pěstounské nebo poručnické péče hlášeno k trvalému pobytu na jiném místě než jeho pěstoun nebo poručník. O příspěvku na úhradu potřeb dítěte pak rozhodoval a tento příspěvek vyplácel jiný úřad, než který vykonával působnost u dávek pěstounské péče náležejících pěstounovi. Od 1. 1. 2013 tak došlo k žádoucímu sjednocení příslušnosti k rozhodování a výplatě dávek pěstounské péče u jednoho úřadu.

Žádost o dávky pěstounské péče může žadatel podat na kterémkoli kontaktním pracovišti krajské pobočky Úřadu práce, a to na předepsaném tiskopise. K žádosti je třeba doložit údaje a dokumenty podle § 47w ZSPOD potřebné pro rozhodnutí o nároku na příslušnou dávku (tedy např. skutečnosti prokazující nezaopatřenost dítěte nebo doklad prokazující stupeň závislosti svěřeného dítěte na pomoci jiné fyzické osoby). O odvolání proti rozhodnutí krajské pobočky Úřadu práce o dávkách pěstounské péče rozhoduje Ministerstvo práce a sociálních věcí, odvolání nemá odkladný účinek.

Dávky pěstounské péče náleží ke dni splnění všech podmínek nezbytných pro vznik nároku na dávky pěstounské péče stanovených ZSPOD. Nárok na výplatu dávky pěstounské péče náleží nejdříve ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo soudu o svěřením dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem. Za osobu, která má zájem stát se pěstounem, se považuje pro účely dávek pěstounské péče také osoba, které bylo do péče svěřeno dítě předběžným opatřením soudu, pokud si zároveň tato osoba podá žádost o svěřením tohoto dítěte do pěstounské péče. Dávky pěstounské péče náleží nejdříve za měsíc, ve kterém byl návrh na svěřením do pěstounské péče osoby, která má dítě v péči na základě předběžného opatření soudu, podán.

Nárok na dávky pěstounské péče náleží - pokud nejde o případ uvedený výše - **od právní moci rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče nebo rozhodnutí o ustanovení poručníka dítěti**. Pečuje-li osobně o dítě osoba, o jejímž ustanovení poručníkem tomuto dítěti probíhá soudní řízení, dávky pěstounské péče náleží ode dne zahájení řízení o ustanovení poručníkem.

Nárok na odměnu pěstouna podle § 47i a násl. ZSPOD náleží osobě v evidenci ode dne právní moci rozhodnutí krajského úřadu o zařazení této osoby do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Při společné pěstounské péči manželů náleží dávka pěstounské péče jen jednomu z manželů určenému na základě dohody manželů. Nedohodnou-li se manželé, určí příslušná krajská pobočka Úřadu práce, kterému z manželů se dávka pěstounské péče přizná.

V souladu s § 47x ZSPOD jsou rozhodnutí o dávkách pěstounské péče předběžně vykonatelná, jelikož přímo ze zákona je vyloučen odkladný účinek odvolání. Rozhodnutí se tak stává vykonatelným dnem oznámení rozhodnutí. Vzhledem k tomu je možné dávky pěstounské péče vyplatit již před nabytím právní moci rozhodnutí. **Úřad práce připraví, tj. odsouhlasí, dávky pěstounské péče k výplatě hned po vydání rozhodnutí. Výplatní termíny budou regulovány.** Podle § 71 odst. 1 písm. a) správního řádu se vydáním rozhodnutí rozumí předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení. Proto je nezbytné, aby rozhodnutí po jeho odsouhlasení a vytisknutí (vyhotovení) bylo bezodkladně předáno k odeslání účastníkovi řízení, a to ještě v den vytisknutí (vyhotovení) rozhodnutí nebo nejpozději následující pracovní den.

Z výše uvedeného vyplývá, že dávky pěstounské péče je možné vyplatit ještě před tím, než se rozhodnutí stane vykonatelným, jelikož pokud je rozhodnutí vydáno (tzn. vypraveno k doručení) dříve či později bude účastníku řízení doručeno (případně nastane fikce doručení – viz § 24 odst. 1 správního řádu) a stane se vykonatelným. Účastník řízení tak nebude dřívější výplatou dávky v žádném ohledu zkrácen na svých procesních právech a bude moci případně podat proti rozhodnutí odvolání, na druhou stranu bude zajištěno, že Úřad práce bude moci včas dávku vyplatit a provést příslušné odvody. Jde o shodný postup jako v případě dávek státní sociální podpory a pomoci hmotné nouze.

Zánik nároku na výplatu dávek pěstounské péče upravuje ustanovení § 47r ZSPOD. Obecně je možné shrnout, že nárok na výplatu dávky zaniká uplynutím 1 roku (dosud tomu tak bylo u jednorázových dávek pěstounské péče, u opakujících se dávek, tedy odměny pěstouna a příspěvku na úhradu potřeb dítěte, nárok na výplatu dávky zanikal uplynutím 3 měsíců).

Příjemce dávky pěstounské péče a žadatel o dávku jsou povinni ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu. Osoba pečující a osoba v evidenci jsou tedy povinny ohlásit zejména změnu trvalého pobytu či bydliště, změnu jména nebo příjmení, přijetí dalšího dítěte do péče nebo naopak ukončení pěstounské péče, resp. svěřením dítěte do péče jiné osoby atd. Při nesplnění ohlašovací povinnosti může být vyčíslen přeplatek na dávce pěstounské péče podle § 47z ZSPOD. Pokud nesplněním ohlašovací povinnosti dle § 47y ZSPOD dojde k neoprávněné výplatě či k výplatě v nesprávné výši, vznikne přeplatek na dávce dle § 47z ZSPOD.

Dávky pěstounské péče a související právní předpisy

Dávky pěstounské péče se (s výjimkou jednorázových dávek) započítávají do příjmu podle § 9 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (zákonem č. 401/2012 Sb. je novelizován § 7 odst. 2 písm. e) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, kde jsou za dávky státní sociální podpory přidány dávky pěstounské péče). Podle § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, se nepovažují dávky pěstounské péče za příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení pro účely příjmu u příspěvku na živobytí.

Do rozhodného příjmu podle zákona o SSP se dávky pěstounské péče nezapočítávají, a to ani odměna pěstouna (nejde o příjem uvedený v příslušném ustanovení zákona o daních z příjmů, na které zákon o SSP odkazuje).

Exekuce je možná jen z opakujících se dávek pěstounské péče, tedy odměny pěstouna v případě dluhu osoby pečující nebo osoby v evidenci, a příspěvku na úhradu potřeb dítěte v případě dluhu dítěte, resp. nezaopatřené osoby, která byla do dne zletilosti v péči osoby pečující (viz § 317 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Osoba pečující a osoba v evidenci nemohou být vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) a d) ZSPOD (viz § 25 odst. 1 písm. p) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů), nemohou tedy ani pobírat podporu v nezaměstnanosti. Tyto osoby však mohou být vedeny jako zájemci o zaměstnání podle § 22 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. **Osoby pečující a osoby v evidenci, jimž je vyplácena odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. a) a b) ZSPOD, v evidenci uchazečů o zaměstnání mohou být vedeny a mohou pobírat podporu v nezaměstnanosti.**

Podle § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, má pojištěnec, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nárok na **peněžitou pomoc v mateřství** (PPM), pokud jsou splněny další zákonem dané podmínky (zejména doba účasti na nemocenském pojištění alespoň 270 kalendářních dnů v posledních 2 letech před nástupem na PPM, u osob samostatně výdělečně činných pak alespoň 180 kalendářních dnů účasti na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných v posledním roce před nástupem na PPM a dítě je mladší 7 let). PPM v takovém případě náleží po dobu 22 týdnů. Pokud pěstoun současně převezme dvě a více dětí do pěstounské péče, náleží PPM po dobu 31 týdnů, pokud pěstoun po uplynutí 22 týdnů pečuje alespoň o dvě ze svěřených dětí. I zde je třeba uplatňovat ust. § 16 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., podle kterého PPM nenáleží, je-li zároveň pobírán započitatelný příjem, ze kterého je pojistné odváděno.

Osobě, která převzala do péče nahrazující péči rodičů dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu, náleží též jako doposud za podmínek daných zákonem o SSP **rodičovský příspěvek**.

Ing. David Kafka, v. r.
náměstek ministryně pro sociální
a rodinnou politiku